

потребами, Центр європейської інформації та Центр екологічної інформації, а також Регіональний інформаційний центр.

Насамкінець варто наголосити, що Комунальний заклад «Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся Гончара» Херсонської обласної ради залишається затишним родинним колом з друзями і масою різноманітних послуг просвітницького, освітнього та дозвіллевого характеру. Міністр культури України Євгеній Миколайович Нищук, який відвідав книгозбірню в 2016 році, після знайомства з діяльністю книгозбірні зазначив, що бібліотека є одним з лідерів бібліотечної діяльності в Україні, прикладом оновлення та переформатування її призначення, справжнім соціокультурним закладом європейського рівня, в якому люди отримують цілий спектр культурного життя.

Список використаних джерел:

1. Бородіна, Г. Г. Бібліотекар за покликанням: не тільки професія, а й справжня пристрасть (пам'яті В. К. Шенфінкель) / Г.Г. Бородіна//Вісник Кн. палати. – 2007. – № 4. – С. 47 – 49.
2. Бородіна, Г. Г. Бібліотеки – ювіляри Півдня України / Г.Г. Бородіна // Вісник Кн. палати. – 2006. – № 11. – С. 29 – 32.
3. Звіт про роботу Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олеся Гончара за 2016 рік [Текст] /відповід. Л. В. Неділько. – Херсон : ХОУНБ ім. О. Гончара, 2017. – 72 с.
4. План роботи Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олеся Гончара на 2017 рік [Текст] /відповід. Л. В. Неділько. – Херсон : ХОУНБ ім. О. Гончара, 2016. – 33 с.

Великочий В.С.,

доктор історичних наук, декан факультету туризму, професор ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДНІСТЕРСЬКОГО КАНЬЙОНУ ЯК ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Івано-Франківська область розташована на заході України, межує з Чернівецькою, Львівською та Тернопільською областями і Румунією. У географії переважають рівнинні (Подільська височина), передгірські (Передкарпатський прогин) та гірські (Складчасті Карпати) ландшафти, що дрениються ріками Дністер, Прут та їх притоками.

Туристично-рекреаційна галузь з 1997 року є пріоритетним напрямом розвитку економіки Івано-Франківської області. Об'єктивно регіон є одним з лідерів в Україні з розвитку туристичної інфраструктури та кількості туристичних потоків внутрішнього і зовнішнього туризму.

Водночас, проблемним є неефективне та нераціональне використання наявних природно-рекреаційних, культурно-історичних ресурсів, невідповідність рівня розвитку туристичної індустрії наявному потенціалу. Це насамперед відсутність розвиненої інфраструктури, низька якість обслуговування, відсутність якісної реклами та інформації про туристичні послуги. Недостатньо використовується потенціал для розвитку туризму в сільській місцевості як основного напрямку зменшення безробіття та подолання бідності в регіоні.

На Прикарпатті історично склалася ситуація, коли значна частина місцевого населення шукала роботу за межами регіону, мігруючи на сезонні заробітки в країни близького й далекого зарубіжжя. Нині більшість безробітної молоді та багато кваліфікованих працівників інших вікових груп постійно від'їжджають за кордон у пошуках тимчасової та постійної роботи в Західній Європі, поповнюючи лави нелегальних іммігрантів цих країн.

Створення робочих місць у найменш розвинутих сільських громадах регіону, які мають значний туристичний потенціал, сприяло б вирівнюванню економічної ситуації, заохочувало б мешканців не залишати сільські громади в пошуках роботи.

Одним з таких регіонів є Городенківський і Тлумацький райони, на території яких знаходиться Дністровський каньйон.

Дністровський каньйон – найбільший в Україні та один з найбільших в Європі. Він є унікальним і мальовничим куточком дикої природи, який входить до списку семи чудес України. Це найбільш оригінальний в ландшафтному відношенні відрізок Дністра, де він протікає чітко вираженою каньйоноподібною долиною глибиною 80-200 метрів, утворюючи мальовничі меандри. Дністровський каньйон – справжній музей під відкритим небом з унікальними пам'ятками живої і неживої природи. На території каньйону знаходяться геологічні, ботанічні, археологічні, гідрологічні пам'ятки, надзвичайно цінні в науковому, пізнавальному, естетичному значеннях.

Усе це дозволяє стверджувати що розвиток туризму є одним з найкращих способів розвитку даних територій та зайнятості населення.

Для збереження унікального природного світу Дністерського каньйону рішенням Івано-Франківської обласної ради народних депутатів від 15.07.1993 року створений Регіональний Ландшафтний Парк (РЛП) площею 19,6 тис. га в межах Городенківського та Тлумацького районів [1].

Регіональний ландшафтний парк є природоохоронною рекреаційною установою регіонального значення, що створювався з метою збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечення умов для організованого відпочинку населення.

Створенню та розвитку рекреаційної інфраструктури на території РЛП перешкоджає ряд проблем, пов'язаних із функціонуванням парку: станом на сьогодні парк не має визначених меж в натурі, відсутній проект організації території парку із поділом на відповідні функціональні зони, не створена спеціальна адміністрація, відтак – відсутній поступ в розвитку туристичної інфраструктури в межах Дністровського каньйону.

При створенні РЛП до його території були включені землі населених пунктів, а також земельні ділянки, які тривалий час знаходились у користуванні територіальних громад та окремих громадян, відповідно зазнали значного антропогенного впливу (сінокосіння, випас худоби, сільськогосподарське використання тощо), одночасно не маючи особливого природоохоронного значення. У зв'язку із наведеним, виникла соціальна напруга у відношенні територіальних громад до РЛП.

Слабка розвиненість туристичної інфраструктури в районі Дністерського каньйону не дозволяє використовувати наявний потенціал та в повній мірі розвивати сферу обслуговування туристів, супутніх послуг (туристичні атракції, прокат туристичного спорядження, реалізація сувенірів, торгівля тощо), що дозволило б залучити у місцеві громади та бюджети додаткові надходження і зняття в першу чергу соціальної напруги та проблеми зайнятості місцевого населення.

У межах території регіонального ландшафтного парку виділяються такі функціональні зони: заповідна, регульованої рекреації, стаціонарної рекреації та господарська.

Згідно ст. 12 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [2] управління регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями відповідно до положень про території та об'єкти природно-заповідного фонду і проектів організації території та об'єктів природно-заповідного фонду.

Отже, створення спеціальної адміністрації дозволить забезпечити умови для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності, буде сприяти екологічній та краєзнавчій, патріотичній роботі, збереженню цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів, ефективного функціонування об'єкту природно-заповідного фонду у відповідності до вимог природоохоронного законодавства.

В області діють ряд стратегій і регіональних програм заходами яких передбачено розвиток туризму і, зокрема, Дністровського каньйону і РЛП, а саме:

1. В Стратегії економічного та соціального розвитку територій області до 2020 року[3], у переліку пріоритетних напрямів та стратегічних завдань економічного і соціального розвитку області туристично-рекреаційний комплекс знаходиться на першому місці.

2. В Стратегії розвитку та маркетингу туризму Івано-Франківської області до 2015 року(яка продовжує діяти і нині) [4] визначені такі стратегічні завдання:

- покращення існуючих туристичних продуктів та розвиток нових;
- розвиток туристичної інфраструктури на основі збалансованого розвитку області;
- охорона навколишнього середовища і збереження історико-культурної спадщини.

3. Крім цього, розроблення Проекту організації території Дністровського регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів передбачене Програмою охорони навколишнього природного середовища в Івано-Франківській області до 2015 року[5].

Отже, реалізація проекту “Дністровський каньйон – одне з семи чудес України: розвиток туризму на території регіонального ландшафтного парку” відповідає стратегіям розвитку області і цільовим програмам, які діють в області.

Складовою частиною процесу розвитку туристичної інфраструктури каньйону є будівництво і введення в експлуатацію ряду скансенів – музеїв під відкритим небом. Особливістю їх функціонування є одночасне існування музейних експозицій комбінованого (площинного і об'ємного) видів у поєднанні з діючими експонатами широкого використання для відвідувачів комплексу, можливість їх експлуатації у виробничому процесі з метою отримання прибутку. Культурно-пізнавальна складова скансенів проявляється у тематиці їх проектування і діяльності, розповідає про різні цивілізаційні епохи на території краю впродовж останніх семи тисяч років.

Вважаємо за можливе запропонувати будівництво чотирьох тематичних скансенів вдовж Дністерського каньйону (с. Нижнів і с. Кутище Тлумацького району та с. Лука і с. Городниця Городенківського району). Відповідно в кожному з них мав би функціонувати скансен: “Трипільське поселення”, “Кельтська твердиня”, “Арійське місто” (Голіградська культура), Тиверська Русь. У кожному з музеїв повинна бути можливість розмістити відвідувачів на нічліг, запропонувати харчування у притаманному до тематичної спрямованості об'єкту стилі. Тут же слід передбачити можливість взяти практичну участь у виробленні предметів побуту цих культур, самостійного приготування їжі, безпосередньої участі відвідувачів у продукуванні сувенірної продукції. До кожного зі скансенів слід підвести транспортне сполучення як по суходолу, так і р. Дністер на різноманітних сплавних засобах.

У результаті реалізації заходів проекту відбудеться наступний вплив на визначені цільові групи:

Для населення: створення додаткових робочих місць; збільшення доходів населення і його купівельної спроможності, що у свою чергу приведе до

підвищення рівня життя; зменшення соціальної напруги в суспільстві й збільшення довіри громади до регіональних і місцевих органів влади.

Для органів державної влади та місцевого самоврядування: збільшення надходжень до місцевих бюджетів; створення сприятливих умов для розвитку вільної конкуренції та забезпечення сприятливих умов для створення нових фірм і залучення зовнішнього капіталу та інвестицій; сприяння розвитку навчальних закладів і організацій, які навчають кадри туристичної індустрії; створення нової форми співпраці всіх секторів громад регіону.

Для потенційних інвесторів: визначення земельних ділянок на яких можна впроваджувати інвестиційні проекти; збільшення кількості туристів; збільшення доходів.

Для потенційних туристів: зростання рівня обслуговування туристів; збільшення кількості місць та пропозицій для відпочинку; задоволення від отриманих послуг.

Список використаних джерел:

1. Обласна рада створила комунальне підприємство з мільйонним бюджетом, якому віддала Дністровський каньйон//[Електронний ресурс]:Режим доступу:

http://kurs.if.ua/news/oblasna_rada_stvoryla_komunalne_pidprijemstvo_z_milyonny_m_byudzhetom_yakomu_viddala_dnistrovskyy_kanyon_47697.html.– Назва з екрана.

2. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”//[Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-12/page>. – Назва з екрана.

3. Стратегія розвитку Івано-Франківської області до 2020 року//[Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.if.gov.ua/page/19310>. – Назва з екрана.

4. Стратегія розвитку та маркетингу туризму Івано-Франківської області до 2015 року від 21.09.2006 №551/111.// [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://frtt.if.gov.ua/Ukr/turizm/strateg_do_2015.PDF. – Назва з екрана.

5. Штогрин Н. Суспільно-географічні передумови розвитку туристичної галузі Івано-Франківської області/ Н.Штогрин // Історія української географії. - 2012. - Випуск 26. - С.40-43.

6. Програма охорони навколишнього природного середовища в Івано-Франківській області до 2015 р.//[Електронний ресурс]: Режим доступу: http://manuava.ucoz.ua/_ld/0/8_161-6.pdf. – Назва з екрана.